

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-139-05

Druk nr 54

Warszawa, 19 października 2005 r.

Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej
V kadencji

Szanowny Panie Marszałku,

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego.

Projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z szacunkiem

(-) Marek Belka

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 206 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Równocześnie z doręczeniem pozwu i wezwania na pierwszą rozprawę poucza się pozwanego o:

- 1) czynnościach procesowych, które może lub powinien podjąć, jeśli nie uznaje żądania pozwu w całości lub w części, w szczególności o możliwości lub obowiązku wniesienia odpowiedzi na pozew, w tym o obowiązujących w tym zakresie wymaganiach co do terminu i formy, lub przedstawienia swoich wniosków, twierdzeń i dowodów na rozprawie,
- 2) skutkach niepodjęcia takich czynności, w szczególności możliwości wydania przez sąd wyroku zaocznego i warunkach jego wykonalności oraz obciążenia pozwanego kosztami postępowania,
- 3) możliwości ustanowienia przez pozwanego pełnomocnika procesowego i braku obowiązko-

wego zastępstwa przez adwokata lub radcę prawnego.”;

- 2) w części trzeciej w tytule I po dziale II dodaje się dział IIa w brzmieniu:

„Dział IIa

Zaświadczenie europejskiego tytułu egzekucyjnego

Art. 795¹. § 1. Jeżeli tytuł egzekucyjny w postaci orzeczenia sądu, ugody zawartej przed sądem lub zatwierdzonej przez sąd spełnia warunki określone w przepisach odrębnych, sąd, który wydał orzeczenie albo przed którym została zawarta ugoda lub który zatwierdził ugodę, na wniosek wierzyciela wydaje zaświadczenie, że stanowią one europejski tytuł egzekucyjny, zwane dalej „zaświadczeniem europejskiego tytułu egzekucyjnego”.

§ 2. Jeżeli wniosek o wydanie zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego dotyczy innego tytułu egzekucyjnego niż wskazany w § 1, w przedmiocie wniosku rozstrzyga sąd rejonowy, w którego okręgu tytuł został sporządzony.

Art. 795². Postanowienie w przedmiocie wydania zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego sąd wydaje w składzie jednego sędziego.

Art. 795³. § 1. Postanowienie o odmowie wydania zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego doręcza się wyłącznie wierzycielowi.

§ 2. Na postanowienie o odmowie wydania zaświadczenia europejskiego tytułu

egzekucyjnego wierzycielowi przysługuje zażalenie.

Art. 795⁴. § 1. W razie stwierdzenia, że istnieje określona w przepisach odrębnych podstawa do uchylenia zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego, sąd, który je wydał, na wniosek dłużnika uchyla to zaświadczenie.

§ 2. Wniosek zgłasza się w terminie miesięcznym od dnia doręczenia dłużnikowi postanowienia o wydaniu zaświadczenia.

§ 3. Jeżeli wniosek nie jest sporządzony na formularzu określonym w przepisach odrębnych, powinien czynić zadość warunkom pisma procesowego oraz wskazywać okoliczności uzasadniające wniosek.

§ 4. Przed uchyleniem postanowienia sąd wysłucha wierzyciela.

§ 5. Na postanowienie w przedmiocie uchylenia zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego przysługuje zażalenie.

Art. 795⁵. § 1. Przepisy art. 795¹ i 795² stosuje się odpowiednio do wydawania przewidzianych w przepisach odrębnych zaświadczeń o utracie lub ograniczeniu wykonalności tytułu egzekucyjnego opatrzonego zaświadczeniem europejskiego tytułu egzekucyjnego. Wniosek o wydanie takiego zaświadczenia może złożyć także dłużnik.

§ 2. Na postanowienie w przedmiocie wydania zaświadczenia, o którym mowa w § 1, przysługuje zażalenie.”;

3) po art. 820 dodaje się art. 820¹ i art. 820² w brzmieniu:

„Art. 820¹. § 1. Sąd zawiesza postępowanie na wniosek dłużnika, jeżeli w toku egzekucji prowadzonej na podstawie tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności tytułu egzekucyjnego, o którym mowa w art. 1153¹, dłużnik przedstawił przewidziane w przepisach odrębnych zaświadczenie o utracie lub ograniczeniu wykonalności, z którego wynika, że wykonanie tytułu zostało tymczasowo zawieszono lub uzależnione od złożenia przez wierzyciela zabezpieczenia, które dotychczas nie zostało wpłacone.

§ 2. Jeżeli z zaświadczenia, o którym mowa w § 1, wynika, że wykonanie tytułu zostało tymczasowo ograniczone do środków zabezpieczających, sąd na wniosek dłużnika orzeka o ograniczeniu egzekucji do takich środków. Orzekając o ograniczeniu, sąd określa rodzaj środka, stosując odpowiednio art. 747. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.

Art. 820². § 1. W wypadku egzekucji prowadzonej na podstawie tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności tytułu egzekucyjnego, o którym mowa w art. 1153¹, sąd może na wniosek dłużnika zawiesić postępowanie także z innych przyczyn przewidzianych w przepisach odrębnych.

§ 2. Sąd może również ograniczyć egzekucję do środków zabezpieczających lub uzależnić wykonanie tytułu od złożenia przez wierzyciela stosownego zabezpieczenia, jeżeli taką możliwość przewidują przepisy odrębne. Orzekając o ograniczeniu, sąd określa rodzaj środka, stosując odpowiednio art. 747. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.”;

4) w art. 825 dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) jeżeli, w wypadku egzekucji prowadzonej na podstawie tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności tytułu egzekucyjnego, o którym mowa w art. 1153¹, dłużnik przedstawi przewidziane w przepisach odrębnych zaświadczenie o utracie lub ograniczeniu wykonalności, z którego wynika, że tytuł nie jest już wykonalny.”;

5) po art. 840² dodaje się art. 840³ w brzmieniu:

„Art. 840³. Jeżeli podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności orzeczenia sądu, o którym mowa w art. 1153¹, dłużnik może w drodze powództwa żądać odmowy wykonania takiego tytułu, w całości lub części, na podstawie określonej w przepisach odrębnych. Odmowa wykonania ma skutki pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności.”;

6) w części czwartej w księdze trzeciej dodaje się tytuł III w brzmieniu:

„Tytuł III

Wykonalność orzeczeń sądów państw członkowskich Unii Europejskiej, ugód zawartych przed takimi sądami lub

zatwierdzonych przez takie sądy oraz dokumentów urzędowych sporządzonych w tych państwach, opatrzonych zaświadczeniem europejskiego tytułu egzekucyjnego

Art. 1153¹. Orzeczenia sądów państw członkowskich Unii Europejskiej, ugody zawarte przed takimi sądami lub zatwierdzone przez takie sądy oraz dokumenty urzędowe sporządzone w państwach członkowskich Unii Europejskiej, opatrzone w tych państwach zaświadczeniem europejskiego tytułu egzekucyjnego, są tytułami egzekucyjnymi i podlegają wykonaniu w Polsce po nadaniu klauzuli wykonalności.

Art. 1153². Tytułom egzekucyjnym, o których mowa w artykule poprzedzającym, klauzulę wykonalności nadaje sąd rejonowy właściwości ogólnej dłużnika, a jeżeli tej właściwości nie można ustalić – sąd rejonowy, w którego okręgu ma być wszczęta egzekucja.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384 oraz z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478 i Nr 183, poz. 1538.

UZASADNIENIE

1. W dniu 21 stycznia 2005 r. weszło w życie rozporządzenie nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. o ustanowieniu Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych (dalej: „rozporządzenie”) i będzie stosować się począwszy od dnia 21 października 2005 r.

Rozporządzenie przewiduje, że orzeczenia sądowe oraz inne tytuły egzekucyjne w postaci ugód oraz tzw. dokumentów urzędowych (np. aktów notarialnych, w których dłużnik poddał się egzekucji) dotyczące tzw. roszczeń bezspornych (tu: roszczeń o świadczenie pieniężne, których dłużnik nie kwestionował), pochodzące z jednego państwa członkowskiego UE, będą mogły być wykonywane w każdym innym państwie członkowskim w taki sam sposób, jak tytuły egzekucyjne wydane w tym ostatnim państwie. Nie będzie więc potrzeby uprzedniego przeprowadzania odrębnego postępowania o uznanie i stwierdzenie wykonalności w państwie, gdzie orzeczenie/inny tytuł ma być przedmiotem wykonania (zniesienie procedury tzw. *exequatur*, przewidzianej obecnie w rozporządzeniu o jurysdykcji oraz uznawaniu i wykonaniu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych, tzw. „Bruksela I”). Wystarczy, że dane orzeczenie/inny tytuł egzekucyjny zostanie zaopatrzonej w państwie jego wydania (a nie w państwie wykonania) w zaświadczenie europejskiego tytułu egzekucyjnego. Warunki wydania takiego zaświadczenia ograniczają się do ustalenia, że dany tytuł jest wykonalny w państwie wydania, dotyczy roszczenia bezspornego oraz – gdy orzeczenie jest (w szerokim rozumieniu) zaoczne – zostały spełnione przy jego wydaniu pewne minimalne standardy procedury gwarantujące ochronę praw dłużnika. Te ostatnie odnoszą się do stosowanych metod doręczenia, informacji, jakie dłużnik powinien uzyskać w toku postępowania oraz dostępnych dla dłużnika środków kontroli sądowej wydanego przeciwko niemu orzeczenia.

Co do zasady rozporządzenie ma charakter samowykonalny i nadaje się do bezpośredniego stosowania bez potrzeby implementacji do prawa krajowego. Tym niemniej pewne kwestie rozporządzenie pozostawia do uregulowania w przepisach prawa krajowego, w przypadku zaś kilku innych pożądane wydaje się ich uregulowanie w tych przepisach. Temu właśnie celowi służy projektowana ustawa.

2. Proponuje się, aby przepisy niezbędne lub pożądane z punktu widzenia prawidłowego funkcjonowania rozporządzenia wprowadzić do Kodeksu postępowania cywilnego (dalej „K.p.c.”) w drodze jego nowelizacji. Regulowana materia należy bowiem niewątpliwie do problematyki procedury cywilnej i jako taka – także ze względów praktycznych – powinna być „zakotwiczona” w Kodeksie. Poza tym zakres wprowadzanych przepisów jest dość ograniczony i jako taki wydaje się zbyt „wąski” na przyjmowanie odrębnej ustawy.
3. Zmiana proponowana w pkt 1 (nowy art. 206 § 2 K.p.c.) dotyczy wprowadzenia obowiązku doręczania pozwanemu, równocześnie z odpisem pozwu i wezwania na pierwszą rozprawę, pouczenia o:
 - czynnościach procesowych, które może lub powinien podjąć, jeśli nie uznaje żądania pozwu (chodzi o możliwość złożenia odpowiedzi na pozew, w której wypowie się co do twierdzeń i żądań pozwu, czy możliwość podjęcia obrony na rozprawie),
 - skutkach niepodjęcia takich środków (możliwość wydania wyroku zaocznego, który po zaopatrzeniu w klauzulę wykonalności może być podstawą egzekucji oraz obciążenia kosztami postępowania),
 - możliwości ustanowienia przez pozwanego pełnomocnika procesowego i braku obowiązkowego zastępstwa przez adwokata lub radcę prawnego,przy czym brzmienie proponowanego przepisu stara się uwzględnić również pewne szczególne wymagania, jakie obowiązują w postępowaniach odrębnych (dotyczy np. postępowania w sprawach gospodarczych, w których zgodnie z art. 479¹⁴ K.p.c. wniesienie odpowiedzi na pozew

stanowi obowiązek pozwanego i powinno nastąpić w ściśle określonym terminie, czy postępowania uproszczonego, w którym według art. 505² K.p.c. wymaga się, aby odpowiedź na pozew została złożona na urzędowym formularzu). Zakłada się, że w praktyce – aby zaoszczędzić pracy sędziom i personelowi administracyjnemu sądów – treść niezbędnych pouczeń zostanie „przełożona” na standardowe druki, które będą doręczane pozwanemu łącznie z odpisem pozwu i wezwaniem na pierwszą rozprawę.

Wprowadzenie do K.p.c. proponowanej zmiany jest konsekwencją przepisów art. 17 rozporządzenia, które jako jeden z minimalnych standardów proceduralnych warunkujących opatrzenie pewnych rodzajów orzeczeń (określonych w art. 12 ust. 1 rozporządzenia) zaświadczeniem europejskiego tytułu egzekucyjnego (dalej „ETE”) wprowadzają *należyte poinformowanie dłużnika o niezbędnych czynnościach proceduralnych wymaganych w celu zakwestionowania roszczenia*, w tym także o *konsekwencjach braku sprzeciwu lub niestawiennictwa* oraz o tym, czy *reprezentacja przez adwokata jest obligatoryjna*. Obecne przepisy K.p.c. (w tym art. 150 K.p.c.) nie odpowiadają w pełni temu standardowi. Aby więc wydane w Polsce orzeczenia, o których mowa w art. 12 ust. 1 rozporządzenia, mogły w przyszłości być zaopatrywane w zaświadczenie ETE i w ten sposób łatwiej być wykonane w innych państwach członkowskich UE, niezbędne jest wprowadzenie do polskiej procedury cywilnej standardu w zakresie udzielanych pouczeń zgodnego z przepisami rozporządzenia.

4. Zmiana proponowana w pkt 2 polega na wprowadzeniu do części trzeciej tytułu I K.p.c. nowego działu IIa regulującego pewne kwestie dotyczące zaświadczenia ETE wydawanego w odniesieniu do polskich orzeczeń sądowych/ugód/aktów notarialnych.

Przepisy te proponuje się umieścić w części K.p.c. regulującej postępowanie egzekucyjne. Wydawanie zaświadczenia ETE nie jest już bowiem częścią postępowania rozpoznawczego, tylko ma służyć celom przyszłej egzekucji. Wprawdzie egzekucja ta będzie prowadzona z reguły

wyłącznie w innym państwie członkowskim UE, ale nie zmienia to faktu funkcjonalnego związku instytucji ETE z postępowaniem egzekucyjnym (zresztą także w przypadku klauzuli wykonalności, regulowanej w całości w części trzeciej K.p.c., można wyobrazić sobie ubieganie się o nią wyłącznie na potrzeby egzekucji, którą wierzyciel ma zamiar prowadzić za granicą).

Z uwagi na to, że projektowane przepisy tworzą pewną całość dopiero w powiązaniu z przepisami samego rozporządzenia nr 805/2004, projekt w omawianej części (a także w dalszych fragmentach) odwołuje się również do tych przepisów. Biorąc jednak pod uwagę dotychczasową tradycję i sposób „pisania” Kodeksu, projekt nie wymienia wprost ww. rozporządzenia, tylko posługuje się ogólną formułą „przepisów odrębnych”. Taka technika została już raz zastosowana przy wprowadzeniu do K.p.c. przepisów niezbędnych do funkcjonowania w Polsce rozporządzenia nr 1/2003 Rady WE w sprawie wdrażania zasad konkurencji określonych w art. 81 i 82 TWE (por. art. 479^{6a} K.p.c.).

Nowy art. 795¹ K.p.c. określa organy właściwe do wydawania zaświadczenia ETE w odniesieniu do polskich tytułów spełniających wymagania wynikające z rozporządzenia. Treść § 1 omawianego artykułu, dotyczącego orzeczeń i ugód, jest ściśle zdeterminowana treścią art. 6 ust. 1 rozporządzenia. Wypada jednak wyjaśnić, że celowo wymienia się w tym przepisie nie tylko „ugody zawarte przed sądem”, ale także „ugody zatwierdzone przez sąd”, po to, aby objąć jego zakresem również ugody zawierane w odniesieniu do roszczeń pracowniczych przed komisjami pojednawczymi w trybie art. 251-253 Kodeksu pracy (nadawanie przez sąd takim ugodom klauzuli wykonalności, poprzedzone obligatoryjnie – zgodnie z art. 255 § 2 Kodeksu pracy – kontrolą ugody z punktu widzenia zgodności z prawem i zasadami współżycia społecznego, należy traktować w tym wypadku także jako formę „zatwierdzenia” ugody) oraz ugody zawierane przed mediatorem i podlegające zatwierdzeniu przez sąd (art. 183¹²-183¹⁵ K.p.c.). Natomiast § 2 projektowanego art. 795¹, dotyczący wydawania zaświadczenia ETE w przypadku innych tytułów egzekucyjnych, czyli *de*

facto „dokumentów urzędowych” w rozumieniu rozporządzenia (w grę wchodzi tu przede wszystkim akty notarialne, w których dłużnik poddał się egzekucji, ale nie ma potrzeby, a nawet nie należy przesądzać, czy charakteru „dokumentu urzędowego” w rozumieniu rozporządzenia nie mogą mieć również innego rodzaju tytuły egzekucyjne), jest już wyrazem określonego wyboru, który rozporządzenie pozostawia państwu członkowskim (art. 25 ust. 1 rozporządzenia). W tym zakresie proponuje się, aby zaświadczenie ETE wydawał organ sądowy – sąd rejonowy, w którego okręgu tytuł został sporządzony.

Reguły właściwości sądu określone w art. 795¹ § 1 K.p.c. będą miały oczywiście zastosowanie także przy wydawaniu nowych zaświadczeń ETE, o których mowa w art. 6 ust. 3 rozporządzenia (*replacement certificate*), tj. zastępujących pierwotne zaświadczenie, w przypadku gdy orzeczenie opatrzone zaświadczeniem ETE na skutek zaskarżenia zostało następnie częściowo zmienione, ale nadal spełnia warunki do opatrzenia go takim zaświadczeniem. Nie ma więc potrzeby wprowadzania odrębnej regulacji w tym zakresie.

Nowy art. 795² K.p.c. określa skład sądu orzekającego w przedmiocie wniosku o wydanie zaświadczenia ETE. Proponuje się skład jednoosobowy, niezależnie do tego, jaki sąd będzie orzekał w danym przypadku (podobna regulacja istnieje w odniesieniu do klauzuli wykonalności; por. art. 782 K.p.c.).

W nowym art. 795³ § 1 K.p.c. (który stanowiłby przepis szczególny w rozumieniu art. 357 § 2 K.p.c.) proponuje się z kolei, aby postanowienie o odmowie wydania zaświadczenia ETE doręczać tylko wierzycielowi (postanowienie uwzględniające wniosek byłoby na zasadach ogólnych, tj. na podstawie ww. art. 357 § 2 K.p.c. w zw. z art. 13 § 2 K.p.c., doręczane z urzędu zarówno wierzycielowi, jak i dłużnikowi). Uznano, że skoro z postanowienia o odmowie nie wynikają dla dłużnika żadne negatywne konsekwencje, to doręczanie mu w takim przypadku odpisu orzeczenia jest zbędne.

Nowy art. 795⁴ K.p.c. wprowadza procedurę umożliwiającą uchylenie postanowienia o wydaniu zaświadczenia ETE, w przypadku gdy okaże się, że zaświadczenie to zostało wydane „oczywiście bezzasadnie” (w taki sposób podstawę uchylenia określa samo rozporządzenie; por. ang. *clearly wrongly granted*). Istnienie w każdym państwie takiej procedury, obok procedury umożliwiającej prostowanie oczywistych błędów w zaświadczeniu ETE, jest wymogiem wynikającym wprost z rozporządzenia (por. art. 10 ust. 1-3 rozporządzenia) i ma rekompensować przewidzianą w rozporządzeniu niezaskarżalność samego zaświadczenia ETE.

Obecne przepisy K.p.c. dawałyby jedynie możliwość prostowania na zasadach ogólnych (art. 350 K.p.c. w zw. z art. 361 K.p.c. i art. 13 § 2 K.p.c.) postanowień o wydaniu zaświadczenia ETE. Nie przewidują natomiast procedur, które umożliwiałyby uchylenie takich postanowień w przypadkach określonych w rozporządzeniu. Dlatego w projekcie zaproponowano odpowiednią procedurę, która określa termin, w jakim dłużnik może złożyć wniosek o uchylenie (1 miesiąc od doręczenia mu postanowienia o wydaniu zaświadczenia) oraz warunki formalne wniosku, jeżeli ten nie jest składany na formularzu określonym w rozporządzeniu (zgodnie z art. 10 ust. 3 rozporządzenia wniosek może, ale nie musi, być składany na takim formularzu) przewiduje obligatoryjne wysłuchanie wierzyciela (zgodnie z ogólnymi regułami obowiązującymi w postępowaniu egzekucyjnym, złożenie takich wyjaśnień mogłoby mieć formę oświadczenia na piśmie; por. art. 760 § 2 K.p.c.) oraz wprowadza zaskarżalność orzeczenia wydanego przez sąd w rozpoznaniu wniosku o uchylenie postanowienia o wydaniu zaświadczenia ETE.

Wreszcie nowy art. 795⁵ K.p.c. określa, częściowo przez odesłanie do innych przepisów, reguły właściwości sądu i niektóre aspekty procedury przy wydawaniu przewidzianych w rozporządzeniu (art. 6 ust. 2) zaświadczeń o utracie lub ograniczeniu wykonalności tytułu egzekucyjnego opatrzonego zaświadczeniem ETE.

Inne kwestie dotyczące zaświadczenia ETE wydawanego w odniesieniu do polskich orzeczeń sądowych/ugód/aktów notarialnych nie wymagają

dotodkowej regulacji – reguluje je samo rozporządzenie nr 805/2004 lub przesądzają o nich obowiązujące przepisy K.p.c.

5. Zmiany proponowane w pkt 3-6 odnoszą się natomiast do zagranicznych orzeczeń sądowych/ugód/dokumentów urzędowych, które w innych państwach członkowskich UE zostały opatrzone zaświadczeniem ETE.

- 5.1. Zmiany oznaczone punktami 3 i 4 dotyczą wprowadzenia nowych przepisów w dziale IV tytułu I księgi trzeciej K.p.c.

Nowy art. 820¹ K.p.c. i dodany w art. 825 K.p.c. nowy pkt 5 określają konsekwencje przedstawienia przez dłużnika w toku egzekucji prowadzonej w Polsce na podstawie zagranicznego orzeczenia/ugody/dokumentu urzędowego opatrzonego zaświadczeniem ETE, przewidzianego w art. 6 ust. 2 rozporządzenia zaświadczenia o utracie lub ograniczeniu wykonalności tytułu, wystawionego w państwie jego wydania. Rozporządzenie milczy na ten temat, dlatego uznano, że zachodzi potrzeba wprowadzenia odpowiedniej regulacji.

Zaświadczenie, o którym mowa, a którego wzór określa załącznik nr 4 do rozporządzenia, wbrew swojej nazwie, w istocie może dotyczyć 4 różnych sytuacji, tj.:

- stwierdzać, że tytuł nie jest już wykonalny (utracił wykonalność) lub
- stwierdzać, że wykonanie zostało tymczasowo zawieszona, lub
- stwierdzać, że wykonanie zostało tymczasowo uzależnione od złożenia przez wierzyciela zabezpieczenia, które dotychczas nie zostało wpłacone, lub
- stwierdzać, że wykonanie zostało tymczasowo ograniczone do środków zabezpieczających.

W pierwszym przypadku proponuje się, aby następstwem przedstawienia zaświadczenia i złożenia przez dłużnika stosownego wniosku było umorzenie postępowania przez organ egzekucyjny

(nowy art. 825 pkt 5 K.p.c.). Sytuacja jest bowiem podobna do tej, o której mowa w pkt 2 art. 825 K.p.c.

W pozostałych trzech przypadkach decyzja byłaby podejmowana przez sąd (art. 820¹ K.p.c.). W sytuacjach opisanych wyżej jako druga i trzecia sąd zawieszałby na wniosek dłużnika postępowanie egzekucyjne (§ 1). Natomiast w sytuacji przedstawionej jako czwarta, sąd ograniczałby postępowanie do środków zabezpieczających, czyli takich, które umożliwią ewentualne wykonanie w dalszej perspektywie (§ 2). Orzekając o ograniczeniu sąd musiałby również określić stosowny środek. W tym celu stosowałby odpowiednio przepisy art. 747 K.p.c., czyli np. ograniczył egzekucję do zajęcia ruchomości, czy wynagrodzenia za pracę dłużnika.

Z kolei nowy art. 820² K.p.c. służy uzupełnieniu rozwiązań zawartych w art. 23 rozporządzenia. Przesądza on, że w polskim systemie prawnym organem właściwym do podejmowania przewidzianych w tym artykule decyzji w przedmiocie ewentualnego zawieszenia postępowania, uzależnienia wykonania od złożenia przez wierzyciela stosownego zabezpieczenia lub ograniczenia egzekucji do środków zabezpieczających będzie zawsze sąd (ponieważ rozporządzenie przewiduje tu tylko możliwość, a nie obowiązek podjęcia określonego rozstrzygnięcia, które w związku z tym zależy od uznania i oceny organu, przyjęto, że decyzja powinna należeć do sądu, a nie komornika). Ponadto wprowadza zaskarżalność postanowień sądu w przedmiocie uzależnienia wykonania od złożenia przez wierzyciela stosownego zabezpieczenia lub ograniczenia egzekucji do środków zabezpieczających (postanowienie co do zawieszenia jest zaskarżalne na podstawie obecnego przepisu art. 828 K.p.c.).

- 5.2. Nowy art. 840³ K.p.c. (zmiana oznaczona punktem 5) ma usunąć wątpliwości co do tego, w jakim trybie powinny być rozpoznawane przewidziane w art. 21 rozporządzenia wnioski o „odmowę wykonania” obcego orzeczenia, które zostało opatrzone zaświadczeniem ETE, a które jest nie do pogodzenia z innym

wcześniejszym orzeczeniu. Uznano, że tego rodzaju „wnioski” w kontekście systemowych rozwiązań polskiej procedury cywilnej należy traktować jako rodzaj powództwa przeciwegzekucyjnego. Przyjęto przy tym, że powinno to być powództwo przeciwegzekucyjne *sui generis* – „o odmowę wykonania”, które dłużnik może wytoczyć w przypadku egzekucji prowadzonej w oparciu o tytuł wykonawczy w postaci zagranicznego orzeczenia zaopatrzonego w zaświadczenie ETE i klauzulę wykonalności, z powołaniem się na podstawę szczegółowo określoną w samym rozporządzeniu (rozważano także ukształtowanie omawianej instytucji jako odmiany powództwa opozycyjnego, regulowanego w art. 840 K.p.c., ale, aby nie popaść w konflikt z rozporządzeniem, które jednoznacznie określa, czego może domagać się dłużnik – „odmowy wykonania” – zrezygnowano z takiego rozwiązania). Jednocześnie, aby nie było wątpliwości co do skutków, jakie rodzić ma wyrok uwzględniający tego rodzaju powództwo i zapobiec ewentualnej możliwości ponownego wszczęcia egzekucji w oparciu o tytuł, w przypadku którego „odmówiono wykonania”, proponuje się wyraźnie przesądzić, że taka odmowa miałaby skutki pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności.

- 5.3. Zmiana proponowana w pkt 6 polega z kolei na dodaniu w części czwartej księdze trzeciej K.p.c. odrębnego tytułu poświęconego wykonalności wydanych w innych państwach UE orzeczeń sądowych/ugód/dokumentów urzędowych, opatrzonych w tych państwach zaświadczeniem ETE.

Zamieszczony w tym tytule nowy art. 1153¹ K.p.c. określa status takich orzeczeń, ugód oraz dokumentów urzędowych, stwierdzając, że są one (automatycznie) tytułami egzekucyjnymi i dla wykonania w Polsce wymagają tylko uzyskania klauzuli wykonalności. Przesądzenie tej ostatniej kwestii (potrzeba uzyskania klauzuli) jest szczególnie istotne, ponieważ rozporządzenie nie daje w tym zakresie jednoznacznej odpowiedzi. Uznano więc, że skoro w art. 20

ust. 1 rozporządzenie przewiduje, że procedury egzekucyjne podlegają prawu państwa wykonania, a obce orzeczenie, które zostało opatrzone zaświadczeniem ETE, podlega wykonaniu na takich samych zasadach, jak orzeczenie własne, to można i należy wymagać, aby temu obcemu orzeczeniu/ugodzie/dokumentowi urzędowemu także była nadawana w Polsce klauzula wykonalności (podobne rozwiązanie przyjęła Austria w swoich przepisach zaprojektowanych w celu wprowadzenia rozporządzenia, natomiast Niemcy zrezygnowały z nadawania klauzuli tego rodzaju tytułom).

W nowym art. 1153² K.p.c. określa się natomiast właściwość sądu do nadawania klauzuli w takich przypadkach. Proponuje się, aby, na wzór regulacji zawartej w art. 781 § 2 K.p.c., klauzulę nadawał sąd rejonowy właściwości ogólnej dłużnika, a jeżeli tej właściwości nie można ustalić – sąd rejonowy, w którego okręgu ma być wszczęta egzekucja. Powierzenie tej funkcji sądom okręgowym, na wzór regulacji z art. 1151 § 3 K.p.c., byłoby nieuzasadnione, ponieważ, inaczej niż w przypadku orzeczeń/ugód, o których mowa w ww. artykule, nadawanie klauzuli nie będzie tu poprzedzane stwierdzeniem wykonalności należącym do kompetencji sądów okręgowych.

6. Proponowany termin wejścia w życie ustawy po 14 dniach od jej ogłoszenia uwzględnia okoliczność, że rozporządzenie nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. o ustanowieniu Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych stosować się będzie od dnia 21 października 2005 r. Celowym jest zatem, aby zmiany objęte projektem zaczęły obowiązywać w czasie jak najkrótszym od tej daty.
7. Przyjęcie ustawy umożliwi prawidłowe stosowanie w Polsce ww. rozporządzenia nr 805/2004 i pełne wykorzystanie możliwości, jakie stwarza to rozporządzenie w dziedzinie wzajemnego uznawania i wykonywania orzeczeń. W konsekwencji znacznie ułatwi polskim obywatelom

i polskim przedsiębiorstwom wykonywanie w innych państwach UE wydanych na ich rzecz pewnych kategorii orzeczeń sądów polskich, ugód zawartych przed tymi sądami oraz sporządzonych w Polsce aktów notarialnych, w których dłużnik poddał się egzekucji (jak wskazano wyżej, rozporządzenie znosi wymóg uzyskiwania w państwie wykonania tzw. *exequatur* – zezwolenia na wykonanie, a w to miejsce wprowadza zaświadczenie ETE wydawane w państwie wydania).

Nie przewiduje się, aby przyjęcie ustawy miało wpływ na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki czy sytuację i rozwój regionalny.

Nie przewiduje się też, aby wejście w życie ustawy spowodowało jakiegokolwiek skutki finansowe dla budżetu państwa bądź budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Cel wprowadzenia ustawy

Podstawowym założeniem projektowanej ustawy jest wprowadzenie do Kodeksu postępowania cywilnego w drodze jego nowelizacji przepisów niezbędnych z punktu widzenia prawidłowego funkcjonowania rozporządzenia nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. o ustanowieniu Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych.

Rozporządzenie ma – co do zasady – charakter samowykonalny, tym niemniej pewne kwestie pozostawia do uregulowania w przepisach prawa krajowego, w przypadku zaś kilku innych pożądane wydaje się ich uregulowanie w przepisach kodeksowych. Regulowana materia należy bowiem niewątpliwie do problematyki procedury cywilnej.

2. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje ustawa

Ustawa oddziałuje na nieograniczony krąg podmiotów. Dotyczy każdej osoby fizycznej, prawnej, jednostki organizacyjnej lub organizacji nieposiadającej osobowości prawnej, która może występować jako strona postępowania cywilnego.

Projekt ma szczególnie istotne znaczenie dla funkcjonowania sądów cywilnych i gospodarczych oraz komorników sądowych.

3. Konsultacje

Projekt ustawy jeszcze w fazie opracowywania przez Ministerstwo Sprawiedliwości był na bieżąco konsultowany z Komisją Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego.

Zgłoszone przez Komisję uwagi i propozycje zostały w dużej części uwzględnione w ostatecznej wersji projektu, skierowanej do uzgodnień międzyresortowych i konsultacji społecznych.

Ze względu na nieograniczony krąg adresatów ustawy wyczerpanie w toku konsultacji listy podmiotów, które są zainteresowane projektem nie było możliwe.

Projekt został przesłany w ramach konsultacji Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, samorządom zawodów prawniczych – Naczelnej Radzie Adwokackiej i Krajowej Radzie Radców Prawnych, a także Krajowej Radzie Komorniczej. Wymienione podmioty uwag do projektu nie zgłosiły.

4. Skutki społeczno-gospodarcze i finansowe ustawy

Nie przewiduje się, aby przyjęcie ustawy miało wpływ na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki, sytuację i rozwój regionalny .

Nie przewiduje się także, aby wejście w życie ustawy spowodowało jakiegokolwiek skutki dla budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU

Jarosław Pietras

Min.JP-2826 /2005/DP/kr

Warszawa, dnia 3/10/ 2005 r.

Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Ministra Jarosława Pietrasa, działającego z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

Szanowny Panie Ministrze

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo nr RM-10-139-05) pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projektowana regulacja jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

T. Maczalska

Tomasz Maczalski

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Andrzej Kalwas
Minister Sprawiedliwości

SEKRETARZ RADY MINISTRÓW

